

način usposobilo jih za kako delo ter jim olajšalo njih nesrečo; tretjič hoče tudi slepecem samim podajati potrebnega in pripravnega berila. List je jako spretno urejevan in preveva ga od prve do zadnje vrste plemenita človekoljubnost in presrčna želja, da bi kar največ pomagal tem nesrečnim bitjem ter jim povsod pridobil naklonjenih dobrotnikov. Izmed posameznih razprav je omenjati zlasti članka: „Braillova slova“, v katerem urednik pojasnjuje razne sisteme za slepce izumljenih črk. Bek sam se je odločil za sistem Francoza Luiza Braille (1809 — 1852), ki je izumil na papirji izbočene od samih pik sestavljene črke, katere je gospod Bek priredil tudi za slovanske jezike. Slepce bere te črke in od njih sestavljene besede s tem, da posamezne izbočene (vzvišene) črke in besede s prsti tipa. — Nadalje podaje list osemnajst zlatih pravil za prvo vzgojo in prvi pouk slepih otrok. V tretjem članku razpravlja razne vzroke slepote in oslepelosti. Četrti članek obseza statistične podatke o številu slepcev v Hrvatski in v Slavoniji. Leta 1880. je bilo v omenjenih kraljevinah teh ubožcev 2821. Med vsemi deželami ima jedina Finska še več slepcev. Nadalje v „Dopisih“ opisujejo slepci sami svoje življenje. „Razne vesti“ podajajo mnogo zanimivih podatkov iz pouka in napredka slepih ubožcev, iz raznih zavodov za slepce in sploh o napravah, katere so posamezne države osnovala v korist tem ubožcem. „Sljipečevega prijatelja“ kar najtopleje priporočamo tudi slovenskemu učiteljstvu; dober sve-

tovalec in vodnik mu bode pri poučevanju slepih otrok, katerih je na Kranjskem 7-8 med 10.000 stanovniki. Naročnina znaša samo 1 gld. za celo leto in prejema jo urednik V. Bek, učitelj v Bukevji, pošta Velika Gorica na Hrvatskem. *Fr. L.*

Orgeljski odmevi. Zbirka prediger in poiger za orglje ali harmonij. Za uporabo v cerkvi, šoli in na domu. Zložil in preblagorodnemu gospodu Antonu Klodiču vitezu Sabladorskemu, c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku poklonil Danilo Fajgelj. Op. 40 — cena 1 gld.

Znani naš Danilo Fajgelj nam je zložil 180 preludij in sicer predigre in poigre za orglje. Založil Franc Govekar, nadučitelj v Šiški poleg Ljubljane.

Orgljavci radi poprašujejo, kje bi dobili kake primerne predigre itd. Na tem polji se pač ne manjka tvarine, ali reči moram, malo primerne; kajti nekatere zbirke so zelo suhoparne, druge zopet za manj izvežbane orgljavce pretežke in nedosežne.

Kot praktičen učitelj je znal gospod Fajgelj s svojimi skladbami pripomoči, da se tudi manj zmožni igralci vspejo na tisto stopinjo, do katere mora vsak orgljavec priti, ako neče postati, lahko rečem, trivijalen in povsem jednostranski. Preigravši vse komade sem se prepričal, da so te skladbe najboljše priporočila popolnoma vredne. Sezite, dragi tovariši, po tem delu. Zunanja oblika in cena je primerna in dostojna. *L. Belar*

Naši dopisi.

Iz Starega Trga poleg Loža, dné 14. prosinca 1890. l. (Šolske novice). Dovolite, blagi gospod urednik, da Vam tudi iz našega kraja pošiljam nekaj šolskih drobtinic. — Nadležna hripa se je vse lila tudi v našo mirno dolino in se ugnezdila takó, da je malo ne vse mlado in staro okužila. Nastopi pa pri nekterih osovah huje, pri nekterih mileje — no pri dveh ne jednako. Tudi šolski mladini influenza ni prizanesla in je nad polovico iste prizadela, a naše učiteljstvo je vse brez izjeme obolelo na tej nadležni bolezni; zaradi tega je slavni c. kr. okrajni šolski svét v Logatci določil, da se šola v Starem Trgu zaključí do 27. t. m.

Naš šolski okraj je jako raztegnjen, in mnogo za šolo godnih otrok zaradi oddaljenosti in slabih potov ne more šole obiskovati. Danes šteje tukajšnji šolski okoliš 991 za šolo godnih, a le 526 vsakdanjo in 160 ponavljalno šolo obiskujočih otrok. Za to ogromno število šolskih otrok je bila pa

tukajšnja šola dolgo le jednorazredna, na kateri je kaj vzgledno poučeval pokojni Raktelj, kajti tukajšnje ljudstvo tega moža, dasi ga krije že nad dvajset let črna zemlja, ni pozabilo in se ga kaj rado spominja.

Na stare dni so pridružili prej omenjenemu gospodu Raktelju zaporedoma več pomožnih gg. učiteljev in tako se je nekako utemeljila dvorazrednica, iz ktere se je pozneje osnovala tri- in naposled štirikazredna ljudska šola. Vzoredno pa se je tudi prizidavalo prvotno pritlično šolsko poslopje tako, da se nahajajo poleg sicer jako tesnega nadučiteljevega stanovanja tudi tri prostorne šolske izbe, katerih vsaka je dosti velika, da se v nji poučnje po 80 otrok, a četrta šolska soba je pod streho in ima prostora le za 50 šolskih otrok. — Naša šola je ob enem tudi mestna šola. Šolsko poslopje stoji na mestnih tleh in otroci iz Loža — blizu 130 — prav pridno šolo obiskujejo, kajti oddaljena je le 7 mi-

nut od mesta; gotovo se bodo visoka šolska oblastva pri novi uravnavi učiteljskih plač, uvažujé take okolnosti, pravično ozirala na tukajšnje učiteljsko osobje.

Da se šolsko obiskovanje v našem okoliši olajša, sistemiziral je visoki c. kr. deželni šolski svét samostalno ljudsko šolo v I g i v a s i poleg Starega Trga. Ta šola bode prevzela kakih 300 za šolo godnih otrok. Vasi, ki bodo tej novi šolski občini pridružene, so vse tako blizu, da bodo otroci v 10 — 15 minutah lahko dospeli v šolo. Le Babina Polica in Poljane s 16 in 18 otroki imajo jako neugodno lego. — Visoki c. kr. deželni šolski svét je pa ob jednom tudi določil, da se za Jezero, Laze in O t o k s 47 otroki osnuje ekskurendna šola. — V I g i v a s i bodo gradili ukusno novo šolsko poslopje, a za prvi čas bi se dobila tudi šolska soba, kakor tudi stanovanje učiteljevo v najem. — Pa tudi Jezerci že premišljujejo, kako bi si omislili primerno šolsko poslopje, dasi za začetek hočejo pomagati si z najeto šolsko sobo. *G. Gašperin — Stari Trg.*

Z Iga dné 18. prosinca 1890. (Šolske novice). Veselo razvijanje ljudskega šolstva se tudi pri nas pokazuje. Ljudstvo sprevideva, da mu je šola koristna, zato žrtvuje, čeravno težko pri slabih časih, svoje gmotne moči v prid šole. Naša dvorazrednica počela se bode vendar razširjati in to sprva na trirazrednico s poludnevnim poukom, ker poludnevni pouk za sedanje razmere bolj ugaja, nego celodnevni. Pri razširjanji šolskega poslopja se bode priredilo tudi stanovanje za II. in III. učno moč. V Tomišlji, kjer je sedaj ekskurendna šola, kupil se je tudi že prostor, kjer bode stalo novo šolsko poslopje, katero se začne graditi takoj, ko bode dotična vsota pótém davčne naklade zbrana. Vendar bi tukaj opomnil, naj bi se šola zgradila takoj za dvorazrednico, ker je 225 za šolo godnih otrok in bi stroški bili laže poravnani. Tudi v Iškivasi so sklenili svojo šolo si napraviti, ker so preoddaljeni od izžanske šole. V to svrho pripadla jim bode naklada, katero so nabirali za razširjatev šole na Igu, v njih lastni šolski zaklad, katerega bodo morali še z nadaljno naklado pomnoževati. Otrók za šolo godnih je v občini Iškavas čez 130. Na Igu pa ostane za trirazrednico še vedno čez 400 za šolo godnih otrók.

V sosedni občini Golo imajo sedaj malo šolico, katero je oskrboval g. župnik, dokler je bil zdrav, a potrebni so tudi redne šole, ker za šolo godne mladine je v bližini Golega gotovo čez 160.

V Želimiľjah poučuje otroke v branji in verouku g. župnik v družinski sobi v farovži. Tudi nekaj računstva se otroci učé, a vse le na pamet,

ker nimajo nikakih učil, ne šolskih klopj; gotovo je potrebno tudi tam ustanoviti jednorazrednico.

Šolsko obiskovanje na Igu, kakor tudi v Tomišlji je imenovati prav ugodno, ljudje otroke iz vseh bližnjih vasi radi v šolo pošiljajo, tako da ni veliko posla z zamudami. Tudi krajna šolska svéta vrlo podpirata šoli in voditelja, kar tem bolj radostno zabeležim, ker berem o nasprotstvih tu in tam. Predsednik krajnega šolskega svéta na Igu, ob jednom šolski ogleda g. Janez Gams vse z veseljem šoli preskrbuje ter vedno gleda, da zadovolji postavnim odredbam.

Tudi predsednik krajnega šolskega svéta v Tomišlji g. Janez Kumše z veseljem pospešuje korist ekskurendne šole in skuša vse napraviti, da bode imela nova šola, ko se dogotovi, vse pri rokah. Oba imenovana delata vse s porazumljenjem voditelja, kateremu sta izročila tudi pisarske posle. Bodi jima zato tudi na tem mestu hvala in čast!

Kako so bili nekđaj rodoljubi naklonjeni šoli na Igu, omenim Josipa Strussa ustanove, koja imamo tukaj, v znesku 1250 glđ., katere obresti 52 glđ. 50 kr. vsako leto v poštev pridejo pri proračunu ter občine toliko manj prispevajo.

Bolezen „hripa“ tudi pri nas nadlega otroke in odrasle ljudi, a vendar še ne v preobilni meri.

Fr. Trošt — Ig.

Iz Krškega. (Obrtno-nadaljevalno šolo) smo po večletnem prizadevanji vendar srečno z 32 učenci otvorili dné 12. p. m. Poučevali bodo letos trije učitelji trikrat na teden in sicer ob sredah in sobotah zvečer, pa ob nedeljah dopoldne. Učence smo razdelili v pripravljalni tečaj in prvi razred. V pripravljalnem tečaju se bodo učili novinci 3 ure na teden čitati, 1 uro pisati, 1 uro računjati in 2 uri risati. V prvem razredu se bodo učili roko-delski dečki, ki so dovršili ljudsko šolo, po 3 ure risanja (prostoročnega in mértstvenega), 2 uri kupčijskega spisja in 2 uri obrtnega računstva. Prihodnje leto otvorimo tudi drugi razred, kjer se bode poučevalo strokovno risanje, modelovanje, obrtno računstvo in obrtno knjigovodstvo.

Učni jezik je v pripravljalnem tečaju in 1 razredu slovenski, v drugem razredu pa slovensko-nemški.

Od letošnjih učencev je po obrti: 6 mizarjev, 5 pekarjev, 4 čevjarji, 3 krojači, 3 usnarji, 3 mesarji, 2 sedlarja, 1 kolar, 1 klobučar in 1 dimnikar. Najstarejši učenec šteje 19 let, najmlajši 13 let. O uspehah poročim kasneje. —2—

Iz Ljubljane. (Imamo li vse učne knjige za slovenske ljudske šole?) Ni davno tega, odkar je marljivi skladatelj A. Foerster izdal pevske šole v tretjem precej izpremenjenem natisku. Namen nam ni razpravljati te obširne pevske šole,

a vrivajo se nam nehoté misli: kdaj se najde šolnik, kateri bi nam spisal pevsko šolo za prvi pouk po notah.

Res je, da ima tudi Foersterjeva šola začetne vaje pisane v našem zmislu, toda ta šola je namenjena pouku petja na srednjih šolah; zato so tudi prve vaje (začetne) jako skróene. Foersterjeva šola boe dobro došla vsem onim pevskim zborom, kateri skrbé s poukom za mladi narastaj in prav živo jim jo priporočamo, — toda vpeljati jo v ljudsko šolo, zdi se nam pretežavna, preobširna in tudi predraga.

Kakšno delce pa potrebujemo za ljudsko šolo? Učni črteži nam jasno o tem govoré. V nemškem jeziku imamo prav izvrstno tako knjižico, Weimurmovo „Elementargesangsbuch“. V tej tiči teoretična razprava, kar je je malim pevcem potrebne; razven tega obseza še toliko narodnih in drugih šolskih pesmij, da zadostuje vsem térjatvam učne tvarine.

Gospod Anton Nedvéd, naš priljubljeni skladatelj, preskrbel je ljudski šoli s „Slavčkom“ I, II, in III. dosti gradiva za petje, a kje so začetne vaje? Predno pevček poje po „Slavčku“, treba ga je vpeljati v petje po notah. Te vaje naj bi bile toli jednostavne, kratke in lahke, da bi se že smele dati v roke učencem drugega šolskega leta. Delce moralo bi biti tudi jako nizke cene, da bi si jo omislil lahko vsak, tudi ubog učeneec. Tudi narodna pesem zavzemala naj bi v tej šoli odlično mesto. Res je, malo je pripravnih narodnih pesmij za mladino, a temu se pomaga s tem, da se melodija narodne pesmi obdrži in se ji podtaknejo primerne besede.

Veliko nam je še na jeziku, toda zamera ne izostane, če svoje tovariše opozorimo, naj bi petje v šoli z večjim zanimanjem poučevali, kakor se žalibog godí. Petje blaži srcé in v tem duhu poprimimo se tudi tega predmeta, toliko važnega za harmonični razvoj duha.

Tudi o pouku petja bodemo še kdaj spregovorili a danes imamo namero: opozoriti slovenske skladatelje na potrebo „začetne pevske šole“.

—r.

Z Rake. (Alojzij Malenšek umrl). Dne 10. t. m. je pri svojem sinu, posestniku v Zalogah, umrl 77 let stari umirovljeni učitelj gosp. Alojzij Malenšek. Ranjki je služboval 59 let v svojem rojstvenem kraju na Raki. V letu 1849. so ga volili županom; županoval je 16 let. Bil je ranjki zelo izobražen učitelj, kajti zvršil je bil v Rudolfovem 6 latinskih sol in v Ljubljani zadnja 2 razreda. Zadnje leto šolanja je bil opešal njegov oče, bivši učitelj na Raki; torej je moral ranjki Alojzij zapustiti šolo ter je šel pomagat poučevati mladino na Rako, kjer je tudi do smrti ostal. V letu 1869. se je bil odpovedal učiteljski službi ter je bil deloma pri svojem sinu, deloma pri deželnem poslanci gosp. Viljem Pfeiferji, s katerim sta prav prijateljsko živela. Kako je bil ranjki spoštovan in priljubljen, pokazal je njegov pogreb, ker spremilo ga je ljudstvo iz vse fare. Blagorodni gosp. Viljem Pfeifer mu je položil na krsto lep venec s trakom. Užival je ranjki prav nizko pokojnino, samo 100 glđ. na leto. Zapustil je 67 let staro vdovo, s katero sta 52 let skupaj živela. V m. p.!

Frančišek Lunder — Raka.

Vestnik pedagogiškega društva v Krškem.

Za leto 1889. so plačali letnino: Gg. Žumer Andrej, c. kr. okr. šolski nadzornik v Ljubljani; Pintar Matej, kaplan v Št. Ruprtu; Vrhovnik Ivan, župnik v Št. Gotardu; Leban Anton, nadučitelj v Komnu; Koncilija Frančišek nadučitelj v Žužemberku; Šmorancer Jos., učitelj v Žužemberku; Clarici Ernesta, učiteljica v Žužemberku; Valenta Božidar, nadučitelj v Ljubljani; dr. Romih Tomaž mešč. učitelj v Krškem; šola v Mokronogu; Pšetnar Jakob, nadučitelj v Veliki Dolini; Podkrajšek Hinko, učitelj v Radovljici; Marolt Marija, učiteljica v Raljšani; Homann Friderik, kr. šol. nadzornik v Ljubdovljici; Roblek Aleš, predsednik kr. šol. sv. v Radovljici; meščanska šola v Krškem; Zupin Lavoslav, učitelj v Brusnicah; Bauer Ana, učiteljica v Radečah; Clarici Marija, učiteljica v Šmarjeti; Donati Amalija, učiteljica v Čatežu; Kaligar Karol, učitelj v Križevem; Kuralt Kristina, učiteljica v Št. Jerneji;

Kalin Josipina, učiteljica v Kostanjevici; Lavrič Fran, nadučitelj v Škocijanu; Levec Ivan, učitelj v Mokronogu; Lunaček Aleks., učitelj na Trebelnem; Pirnat Marijana, učiteljica v Škocijanu; Šmitik Franja, učiteljica v Boštanji; Trost Karol, učitelj v Št. Jerneji; Vrezic Ivan, učitelj na Raki; Anžiček Ferdo, uradnik v Krškem; Kozole Anton, učitelj na Vidmu; Klein Anton, c. kr. uradnik v Krškem; Hiti Matija, nadučitelj v Slavini; Strupi Jakob, beneficijat v Domžalah; Štrucej Justina, učiteljica v Komnu; Slav Frančišek, učitelj v Radečah; Kcel Alojzij, učitelj v Ihanu; Trost Frančišek, učitelj v Vodica; Malenšek Srečko, učitelj v Gor. Tuhinji; Klančar Avgusta, učiteljica v Kamniku; Kenda Matija, učitelj na Sedlu; Kenda Josip, učitelj v Libušnjah; Dimnik Jakob, učitelj v Postojini; okrajna učit. knjižnica v Postojini; Thuma Ivan, c. kr. okr. šol. nadz. v Postojini; Rudolf Ivan, učitelj v Vrabčah; Vršec Fran,